

Posudek doktorské disertační práce

Název práce: Komplexní analýza faktorů ovlivňujících příliv zahraničních investic v globální ekonomice

Autor: Ing. Ondřej Babuněk

Oponent: Doc. Ing. Jana Hančlová, CSc., VŠB-Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta

1. Cíle disertační práce

Cílem doktorské disertační práce (DDP) (str. 47) je „analyzovat vybrané faktory, jež by měly mít pozitivní nebo negativní vliv na příliv PZI ve zmíněných oblastech, přičemž snahou je nalézt ty faktory, které mají významný dopad na příliv PZI do zmíněných oblastí“.

Hlavní cíl disertační práce by mohl být formulován jasněji a výstižněji.

2. Formulace hypotéz a jejich testování

Pozitivním je, že autor upravil na rozdíl od 1. verze DDP hypotézy (viz str. 47) a soustředil se zejména na pozitivní vliv HDP hostitelské země, negativní vliv sazby daně ze zisku v hostitelské země na PZI na úrovni zemí EU a V4 a to před krizí (2002-2007) a v pokrizovém období (2008-2012). Na úrovni krajů ČR se věnoval pozitivnímu působení úrovně výdajů na vědu a výzkum a nezaměstnanosti osob s vysokoškolským vzděláním na PZI. Poslední pátá hypotéza se věnovala otázce, zda jsou PZI v regionech ČR totožné.

Výzkumné otázky byly stanoveny jasně a přehledně na základě rešerše odborné literatury a dalších teoretických konceptů.

3. Obsah disertační práce, výběr tématu a metodický postup

Struktura DDP doznala rovněž zásadní změny ve srovnání s předcházející verzí DDP. Po úvodní části se autor věnuje teoretickým východiskům, zejména vymezení a klasifikaci PZI, mezinárodnímu pohybu výrobního faktoru kapitálu, komparativním výhodám a jednotlivým determinantům PZI. Na konci teoretické části specifikuje cíl DDP a 5 výzkumných hypotéz. Ve druhé kapitole autor stručně prezentuje klíčové metody použité v DDP. Klíčovou empiricko-ověřovací část zahrnuje 3. kapitola, která je členěna na zkoumání vlivu determinantů na PZI v zemích EU, V4, v regionech ČR a Slovenska, v krajích ČR a poslední část je věnována aglomeračnímu efektu v regionech ČR.

Současná struktura práce je nyní logická a relativně vyvážená dle důležitosti zpracovávaného tématu. Výběr tématu DDP je aktuální a zkoumá zajímavý problém na různých prostorových úrovních a to ve srovnání s předkrizovým a po krizovým obdobím. Co se týká metodického postupu, tak autor zařadil kapitolu s metodickými východisky, kde velmi stručně popsal data,

gravitační verze modelů a metody odhadování modelů (OLS, FEM, REM) a dále ANOVA. Zde se autor dopustil řady formálních nedostatků a nepřesností a rovněž data nejsou jasně specifikována (jednotky proměnných), což je nesmírně důležité při ekonomické verifikaci odhadnutých modelů.

4. Výsledky disertační práce a přínos pro rozvoj oboru

Autor ve své práci získal rozsáhlé množství výsledků, ale jejich interpretace není zcela na úrovni studenta doktorského studia i v oboru Podniková ekonomika a management. Opakují se podobné připomínky jako v předcházející disertační práci, které lze hodnotit jako velmi silný nedostatek DDP:

- Autor nerespektuje dílčí výsledky. Autor na str. 105 v závěru konstatuje, že H2 byla zamítnuta v zemích V4 v předkrizovém období, ale nebyla zamítnuta v pokrizovém období. A výsledky na str. 70 ukazují, že hypotéza H2 je podle FEM potvrzena a naopak na str. 72 výsledky dokumentují, že jsou statisticky nevýznamné a autor to správně vyhodnotil v dílčí interpretaci výsledků a celkový závěr udělal nesprávný.
- Autor interpretuje výsledky, které nejsou statisticky významné a činí z nich nesprávné závěry. Na str. 70 hodnotí výsledky gravitačního modelu zemí V4 v krizovém období, kde konstatuje, že HDP hostitelské země i investora pozitivně determinují příliv PZI, ale z tabulky 6 (str. 72) je patrné, že HDP hostitelské země neovlivňuje příliv PZI statisticky významně ani u OLS, FEM resp. REM.
- Autor si zkratem vyvozuje závěry. Např. na str. 68 autor diskutuje o vlivu HDP země investora na PZI (pro země V4 v předkrizovém období) a téměř jednotkové elasticitě. Vzápětí konstatuje, že vzhledem k nevýznamnosti faktoru HDP zamítá hypotézu H1“, která se týká HDP hostitelské země.
- Autor v závěru na str. 106 konstatuje, že nezaměstnanost osob s VŠ vzděláním (hypotéza H4) je významným a pozitivním faktorem přílivu PZI v čase t (na úrovni krajů ČR), jestliže je zanedbán vliv PZI v čase $(t-1)$. Ale časová řada PZI_t je nestacionární časová řada s lineárním trendem (viz obr. 17 na str. 83) a tudíž PZI v čase $(t-1)$ determinuje PZI v čase t , což dokumentuje i statisticky významný parametr v tab. 13 na str. 89 a tudíž vynechání této zpožděné proměnné může způsobit získání vychýlených odhadů a tudíž nesprávných závěrů. Takže správně dle výsledků tab. na str. 89 je vliv nezaměstnanosti VŠ negativní na PZI, statisticky významný na 1% hladině významnosti, ale je nízká -0,087 % a nelze ji zanedbávat.

5. Formální aspekty DDP a jazyková úroveň

DDP je napsána na uspokojivé úrovni. Autor se dopustil řady formálních prohřešků, např. se v textu neodkazuje na čísla tabulek či obrázků, u rovnice (21) neuvažuje průřezové jednotky, pod rovnicí (12) u proměnné X chybí dolní indexy, v rovnici (2) a (3) chybí na pravé straně časové indexy apod. Odborný jazyk, který autor používá, jeví drobné známky nezkušenosti.

6. Vyjádření k publikačním aktivitám doktoranda

Publikační činnost autora je na velmi dobré úrovni. V databázi WOS má autor 2 časopisecké výstupy a ve Scopusu rovněž 2. Autor dále publikoval ve 3 recenzovaných časopisech a má 1 výstup ze sborníku z vědecké konference. Je třeba konstatovat, že ne všechny publikace jsou z oboru PEaM.

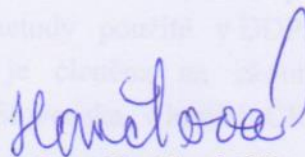
7. Dotazy k obhajobě

- Na str. 62 autor vymezuje úroveň hladiny statistické významnosti např. *** je 10% a je 1%. Toto odporuje klasickému značení v odborných člancích. Jak to je tedy správně?
- Autor při odhadech modelů používá modely FEM – rovnice (23) a REM- rovnice (22) na str. 58. Jaký je klíčový rozdíl a proč by měl autor odhadovat pro daný výběrový soubor jenom jeden z těchto modelů? K čemu slouží Hausmanův test? Znamená to, že by autor neměl mít v tabulkách všechny odhady.
- Mohl by autor k finální obhajobě porovnat výsledky odhadů (OLS, FEM nebo REM) před krizového a po krizové období pro EU, V4 a kraje ČR z hlediska zkoumaných hypotéz H1 – H4 v jedné přehledové tabulce? Proč pro H2 platí hypotéza jenom předkrizovém období? Proč H4 platí pro model pro celé období v krajích ČR (a to s neočekávaným znaménkem u odhadnutého regresního koeficientu) a ne pro dílčí modely před i po krizi?

8. Závěr

Obsah DDP splňuje minimální požadavky kladené na doktorskou disertační práci. Autor prokázal základní znalosti v daném oboru. Schopnost vědecky pracovat byla prokázána částečně. DDP doporučuji k obhajobě a navrhuji, aby Ing. Ondřeji Babuňkovi byl udělen titul doktor (Ph.D.) v oboru Podniková ekonomika a management.

V Ostravě dne 12. října 2018



doc. Ing. Jana Hančlová, CSc.
Katedra systémového inženýrství
EkF VŠB-TUO